

HANGON LINTUASEMAN TOIMINTAKERTOMUS -94

Petro Pynnönen

Vuosi -94 oli Haliaksella aktiivisen uudistumisen vuosi. Perinteisten toimintamuotojen, vakiohavainnoinnin ja -renkastuksen lisäksi Halias osallistui syyskaudella kansainväliseen Eurooppa-Afriikka-muuttolintututkimusprojektiin. Tutkimus pyrkii selvittämään eräiden Euroopasta Afrikkaan muuttavien hyönteissyöjälintujen tärkeimpiä levähdys- ja tankkausalueita, muuttoreittejä ja energetiikkaa. "Brysselivetoinen" projekti poiki paitsi arvokkaita kontakteja muihin vastaaviin rengastuspaikkoihin ympäri Länsi-Eurooppaa, myös kotimaista kiinnostusta muuttolintututkimukseen. Eurooppa-Afriikka-tutkimuksen lisäksi elokuussa tutkittiin kahta aihetta: Sanna Kokkonen tutki kertujen muuтонаikaista habitaatinvalintaa ja Solveig Roos pajulinun muuttosuunnistautumista ns. Emlen-suppilokokeilla. Tutkimukset jatkuvat vielä ensi syksyn.

Yleisesti ottaen asema oli hyvin

Kevätkauden päämiehittäjät:

Juha Sjöholm	20 vrk
Petro Pynnönen	17
Anssi Vähätalo	8
Seppo Niiranen	6
Olli Sallasmaa	6
Merja Taiminen	6
Petteri Tolvanen	6

Syyskauden päämiehittäjät:

Petro Pynnönen	96 vrk
Hannu Holmström	35
Matti Lehti	31
Aarne Vattulainen	29
Sanna Kokkonen	27
Solveig Roos	26
Kati Könönen	25
Jarmo Ruoho	23
Anssi Vähätalo	21

miehitettyä koko vuoden. Kevätkaudella miehitysvuorokausia oli 55 ja syyskaudella erinomaiset 12. Talvi-kuukausista tammikuussa oli miehittäjiä vain neljänä päivänä, helmikuussa ei yhtenäkkään ja joulukuussa kahdeksana. Ilahduttavinta oli lukuisten uusien henkilöiden näkyminen asemalla.

Kevät

Huomaa, että lähes kaikki vuosikertomuksessa mainitut ART:n ja RK:n tarkastuksen alaiset lajit ovat tarkistamattomia! Niistä tulee tietenkin täyttää asianmukaiset lomakkeet.

6.1. Vuoden ensimmäiset miehittäjät havaitsivat Gäsörsbuktenilla uiskennelleen pikkuruokin myös Haliaksen puolelta ja niin vuoden ensimmäinen asemanpinna oli tosiasia! **15.1.** havainnoitsijoiden heräillessä pirteinä lämpimästä tuvasta oli meri edelleen sulana ja lunta vain pieninä läntteinä. Aseman rannassa odotteli vesilintuparvi, jossa uiskenteli 11 tukkasotkaa, lapasotka, kaksi uiveloaa ja alliahaaha. Pienen kävelyn tuloksena havaittiin ylilientävä isolokki ja rannassa sinisorsaa popsanut huuhkaja, joten päivän saattoi todeta alkaneen mainiosti.

Meri jäätynä loppupalven aikana, ja kevään ensimmäisten miehittäjien saapuessa asemalle 13.3. se oli vielä lähes kokonaan jäässä. Kevät oli kuitenkin jo saapunut muuttolintuineen. Maaliskuun parhaita poimintoja: **13.3.** merihanhi, kangaskiuru, punakylkirastas. **15.3.** peukaloinen, **16.3.** huuhkaja, 334m kiurua, **17.3.** niittykirvinen ja **27.3.** piekana. Huhtikuun alussa saatiin nauttia oikean jäätalven jälkeisestä upeasta keväästä. Aseman

lähialueen raitol suorastaan pullistelivat vesilintuja. Vesilintujen, etenkin haahkan muutto olikin kaikkien aikojen upeinta. Parhaita poimintoja: **4.4.** 14000m haahkaa, 400m sinisorsaa, 400p 300m telkkää, aikainen merikihu, mustaleppälintu ja 3m nokkavarpusta, **6.4.** ennätyselliset 20100m haahkaa, harmaasorsa 1m, 2m kyhmyhaahkaa ja 579m kurkea.

Tringan nuorisosaostion retki **9.-10.4.** osui oikealle viikonlopulle. Sää oli tyyni, lämmin ja aurinkoinen, juuri sellainen kuin toivoisi jokaisella kevätrekellä olevan. Lähivesillä uiskennelleet tuhannet haahkat ja allit sekä sadat muut vesilinnut pitivät huolta metelistä, muuttorintamalla lintumäärät hipoivat Haliaksen kevätennäytysiä ja keväänpinnat ropisivat. Sunnuntai päivän muuttoluvut olivat komeita, mm. merimetso 158m, kurki 918m ja meriharakka 295m. Viikonlopun aikana havaittujen yli yhdeksänkymmenen lajin joukosta löytyi runsas joukko mukavia lajeja, kuten kyhmyhaaha, helmipöllö, pikkukajava, mustaleppälintu ja nokkavarpusia. Kuun loppupuolella jäät olivat jo lähteneet ja tilanne hieman rauhoittunut. Momenmoista kivaa kuitenkin havaittiin: **20.4.** muutti vielä 102 merimetsoa, joiden kevään yhteissumma kiipesi 791 muuttavaan. **21.4.** saapui ensimmäinen tiira ja haapanoita muutti 251. Mustapyrstökuri **22.4.**, sekä kyhmyhaaha ja pikkukajava **23.4.** ilahduttivat myös havainnoitsijoita.

Toukokuun mainittavimmat tapahtumat lintumaailmassa olivat Haliaksen oloissa uskomattoman hieno sepelhanhimuutto ja lukuisat harvinaisuudet. **14.5.** muutti punajalkahaukka, pikkukajava ja leveäpyrstökihu, **17.5.** näkyi turturikyhyhky, **19.5.** muutti jäl-

	PP/PM	FL	YHT	TURVIS	0	17	17
ACCGEN	0	12	12	LOCNAE	0	1	1
ACCNIS	0	498	498	ACRSCH	0	45	45
BUTBUT	0	2	2	ACRSCI	0	6	6
FALTIN	0	1	1	HIPICT	0	21	21
TETRIX	0	1	1	SYLNIS	0	1	1
CHADUB	0	1	1	SYLCUR	0	151	151
CHAHIA	0	4	4	SYLCOM	2	31	33
VANVAN	0	8	8	SYLBOR	0	151	151
CALCAN	0	1	1	SYLATR	0	53	53
CALALP	0	29	29	PHYPRO	0	3	3
PHIPUG	0	7	7	PHYSIB	0	29	29
SCORUS	0	2	2	PHYCOL	0	19	19
NUMARQ	0	1	1	PHYLUS	6	1306	1312
TRITOT	0	1	1	REGREG	0	703	703
TRINEB	0	3	3	MUSSTR	0	73	73
TRIOCH	0	3	3	FICPAR	0	1	1
TRIGLA	0	69	69	FICHYP	0	83	83
ACTHYP	0	8	8	AEGCAU	0	165	165
COLPAL	0	4	4	PARMON	0	494	494
CUCCAN	0	3	3	PARCIN	0	9	9
GLAPAS	0	9	9	PARCRI	0	15	15
STRALU	0	2	2	PARATE	0	295	295
ASIOTU	0	38	38	PARCAE	0	3360	3360
ASIFLA	0	3	3	PARMAJ	7	743	750
AEGFUN	0	18	18	CERFAM	0	46	46
JYNTOR	0	3	3	LANCOL	0	16	16
PICCAN	0	3	3	LANEXC	0	2	2
DRYMAR	0	15	15	GARGLA	0	48	48
DENMAJ	0	44	44	NUCCAR	0	3	3
DENMIN	0	3	3	CORNIX	0	1	1
PICTRI	0	1	1	BOMSTU	0	2	2
HIRRUS	1	4	5	FRICOE	3	191	194
DELURB	0	2	2	FRIMON	0	24	24
ANTRRI	0	47	47	CARCHL	0	527	527
ANTPRA	0	7	7	CARCAR	0	1	1
MOTFLA	0	2	2	CARCAN	0	1	1
MOTALB	5	14	19	CARRIS	0	181	181
BOMGAR	0	11	11	CARMEA	0	178	178
TROTRO	0	73	73	CARHOR	0	1	1
PRUMOD	0	54	54	LOXCUR	0	2	2
ERIRUB	0	432	432	LOXPYT	0	3	3
LUSLUS	0	7	7	CARERY	0	2	2
LUSSVE	0	3	3	PYRPHYR	0	139	139
PHOPHO	0	59	59	EMBCIT	0	4	4
SAXRUB	0	13	13	EMBSCH	0	5	5
OENOEN	0	7	7				
TURMER	0	47	47	Yhteensä	24	10885	10910
TURPIL	0	75	75				
TURPHI	0	30	30				
TURILI	1	46	47				

leen punajalkahaukkanaras sekä todellinen yllättäjä ruostepääsky, jonka onnekas vierailuva lintukurssiryhmä onnistui näkemään. **20.5.** muutti kaksi leveäpyrstökikhua. **25.5.** vyöryi sepelhanhien muuttolinja suurissa parvissa poikkeuksellisen läntistä reittiä, niinpä Haliaksellakin päästiin osalliseksi komeasta muutosta. Päivän hanhissumma oli 54000m, jotka lähes puhtaasti sepelhanhia. Yhdestä 4500 linnun parvesta tarkkasilmäiset havainnoitsijat onnistuivat havaitsemaan punakaulahanhen. Loppukevään valopiikkuja olivat riuttatiirat **26.5.** yksi ja **8.6.** kaksi yksilöä, avosetti **3.-4.6.,** idänuunilintu **6.6.,** viitakerttunen **7.6.** sekä yllättäen **10.6.** harmaapäätikka. Kesällä **10.6.-16.7.** välisenä aikana asemalla käytiin vain juhannusviikon-

loppuna, jolloin kahlaajien syysmuutto oli selvästi käynnistymässä.

Syksy

Syyskaudella miehitys ja rengastus oli katkotonta ajalla **16.7.-13.11.** Havainnoitsijoiden saapuessa oli vuosi-sadan hellekesä yhä käynnissä ja lintumaailmassa siksi hiljaista. Heinäkuun hauskimpia havaintoja olivat kirjokertun pesinnän varmistuminen, sinisuohaukkakoiras **18.7.,** uivelonaras **21.7.** ja kaksi riuttatiiraa **23.7.** Naurulokeilla mennee ilmeisen huonosti, sillä niitä havaittiin syksyn aikana vain **1300 m.** Paras päiväsumma oli **26.7.** **210 m**, kun määrät vielä **1980-luvun** alussa olivat kymmenkertaisia.

Elokuu oli varsin hiljaista aikaa, lintujen muutto alkoi kiihtyä vasta kuun loppupuolella. Huomiota herätti syksyn aikana peltosirkkujen vähyys, vain kolme yksilöä havaittiin. Muka-vimpia havaintoja olivat **183 m** merimetsoa **14.8., 18.8.** havaittu ruostesorja ja **19.8.** verkosta poimittu pensas-sirkkalintu. Heti syyskuun alusta alkoi tapahtua. **1.9.** oli pajulinnun massa-päivä, **400 p,** lisäksi muutolla havaittiin mm. **2300** pääskyä ja komea haarahaukka. **3.9.** oli syksyn paras peto-muuttopäivä: muutolla havaittiin yli viisisataa petolintua - niistä **456** varpushaukkoja. "Nisarien" osalta syksy olikin avokätinen, sillä muutolla niitä havaittiin yhteensä **3969** ja rengastetuakin saatiin **498** yksilöä. **16.9.** ansaitsee nimen "nissapäivä". Tuona syksyn parhaana peippomuuttopäivänä saatiin verkoista **67** lintuyksilöä, joista **50** oli varpushaukkoja! Muuttolakin niitä havaittiin **432.** Ei ollut pikukulinnuilla helppoa Haliaksella tuona päivänä. Niemellä aamupäivän pyörinyt nuori turturikyhyky joutui lopulta varpushaukan saaliiksi. Toinen syyskuussa ennätysrunsaana havaittu laji oli kurki. Komea päämuutto tapahtui Haliaksella kahdessa piikissä: **19.9.** havaittiin **1838 m** ja **25.9.** **2057 m** kurkea. Syksyn yhteisumma oli **4475 m** kurkea. Muita syyskuun mielenkiintoisia havaintoja olivat mm. ruisrääkkä **4.9.,** kaksi muuttavaa keräkurmitsaa **15.9.,** neljä muuttohaukkaa (joista **22.9.** **2 m** **1 p**), turturikyhyky ja **13 m** harmaahakaraa **18.9.** sekä isokirvinen **21.9.**

Lokakuun alku on Haliaksella normaalisti kauden vilkkainta aikaa, kuten nytkin. Sinitiaainen oli ennätyskellisellä menopäällä **9.** ja **14.10.** Peesisä oli jonkinverran myös talitiaisia. Muutolta laskettiin **9.10.** **2400** sini- ja **850** talitiaista ja **14.10.** **2800** sini- ja **700** talitiaista. Syksyn aikana rengastettiin ennätyskelliset **3360** sinitiaista ja havaittiin komeat **14500 m.** Tali-, kuusi- ja hömötiasten vaellukset olivat varsin normaaleissa mitoissa. PyrstötiAISilla oli vaihteeksi heikko vaellus, vain parisataa lintua havaittiin. Jänkhän jäärapäät lapintiaiset olivat sitävästoin päättäneet lähteä "katsastamhan" etelärannikko. Niitä havaittiin yhteensä **18** yksilöä ajalla **5.10.- 2.11.** Parhaimpana päivänä **14.10.** "lapintinttejä" rengastettiin viisi. Muista syksyn vaeltajista silmiin-

ja sormiinpestävien oli rengastajien kauhun närhi, joita leppäteli niemen yli syksyn aikana yhteensä 1315 m. 9.10. niistä muutti peräti 750. Pähkinähakkeja tavattiin koko syksynä melko vaatimattomat 80 yksilöä. Käpytikkoja havaittiin syksyn aikana kohtuulliset 120 m 120 p, pikkutikkoja 19 m 17 p, pohjantikkoja vain 2 m. Harmaapäätikkoja havaittiin neljä. Pöllöt olivat heikosti liikkeellä, lukuunottamatta varpuspöllöä, joita havaittiin syksyn aikana yhteensä 11 yksilöä (9r). Komeita muuttoja lokakuussa olivat lisäksi mm. **9.10.** 43 m kangaskiuruu, **16.10.** 2940 m räkättirastasta, **17.10.** 11 m merikotkaa ja **27.10.** 2300 m viherpeippoa. Viimeksimainittuna päivänä muutti myös nykyään suurharvinaisuudesta käyvä keltahemppo. Muita lokakuun erikoisuuksia edustivat **1.** ja **4.10.** havaitut pikkukajavat, **9.**, **14.** ja **28.10.** rengastetut hippiaisuunilinnut sekä viisi maakotkaa ja kolme nokkavarpusta.

Marraskuun alku oli varsin mielenkiintoista aikaa, tästä kertoo 1.-13.11. havaitut tasan sata lintulajia. Lintujen muuttot veteli viimeisiään, vain viher-

peipot ja isokoskelot jaksoivat vielä yrittää. 10.11. satoi koko päivän lunta ja rannat alkoivat jäätyä. Tämä hyydytti viimeisetkin muuttajat. Seuraavana päivänä Halias oli kauneimmillaan reiluun lumivaippaan kietoutuneena. Kirkkaalla säällä muutti vielä aseman nimikkolintuja merikotkia kahdeksan, mm. hieno viiden linnun parvi. Syksyn aikana saatiinkin merikotkan silhuettia ihailta ilahduttavan usein, yhteensä havaittiin 69 m ja 35 p. Sen sijaan **9.11.** yksinään muuttaneen tunturikiurun viheltely oli surullista kuultavaa, havainto jäi taas ainokaiseksi koko syksyltä. Pöllöjen liikehdintä oli vilkkaimmillaan kuun alkupäivinä. Verkoissa odotelleista pöllöistä sykähdyttävimmästä päästä olivat mm. kolme huuhkajaa. Pikkulokeja muutti **8.11.** 8 yksilöä.

Myöhästelijöitä havaittiin tavallista runsaammin loppusyksystä. Hyönteissyöjistä leppälintu havaittiin **28.10.**, pajulintu **30.10.** ja hernekerttu vielä **7.11.** Marraskuun alussa tavattiin vielä mm. härkälintu **1.11.**, sepelhanhi **1.-2.11.**, kurki muutti **9.11.** ja tuulihaukka ja kaksi västäräkkiä

11.11. Peukaloinen rätisi Gäun ruovikossa vielä **18.11.**

Joulukuun mainittavimmat havainnot olivat kaakkuri ja kaksi koskikaraa **4.12.** sekä *Gavia sp* ja kolme punarin-taa **11.12.**

Kiitokset

Suomen Kulttuurirahaston apurahan turvin rengastajille ja havainnoijille pystyttiin maksamaan päivärahaa. Halias kiittää kaikkia vuoden aikana käyneitä rengastajia ja havainnoijia työpanoksestaan. Samoin kiitos muille aseman toimintaa tukeneille tahoille. Erityiskiitokset **Matti Lehdelle** ja **Anssi Vähätalolle** ahkerasta uuras-tuksesta Eurooppa-Afrikka-projektin järjestelyissä.

Tue Haliasta. Maksa asemamaksusi (50 mk) tai tee lahjoitus aseman pankkitilille KOP Helsinki-Eira 101440-11902. Kiitos!

Peukaloisia (*Troglodytes troglodytes*) rengastettiin vuoden 1994 aikana Haliaksella 73 yksilöä, mikä on aika normaali määrä. © Markus Varesvuo, Hanko, huhtikuu 1995.